

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

**ІТ-ПРАВО
ТА КІБЕРБЕЗПЕКА
В УМОВАХ
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ**

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського круглого столу**

Одеса,
12 квітня 2025 року

Одеса
Фенікс
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863
I-52

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонова**,
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

Упорядники-укладачі:

Кривенко Юлія – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія», до-
центка;

Лешкова Єлизавета – лаборантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за
заг. ред.: Є. О. Харитонова, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ
«Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим
доступу:

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методоло-
гічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнсько-
му круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня
2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями нау-
ковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному
процесі, так і в практичній діяльності.

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863

*Матеріали видано в авторській редакції.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,
2025

Голова оргкомітету:

Харитонов Євгеній – завідувач кафедри цивільного права, професор, д.ю.н.

Заступник голови оргкомітету:

Матійко Микола – доцент кафедри цивільного права, доцент, к.ю.н.

Члени оргкомітету:

Харитонова Олена – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, професорка, д.ю.н.;

Давидова Ірина – професорка кафедри цивільного права, професорка, д.ю.н.;

Сафончик Оксана – професорка кафедри цивільного права, професорка, д.ю.н.;

Токарева Віра – доцентка кафедри цивільного права, доцентка, к.ю.н.;

Павлова Вікторія – доцентка кафедри цивільного права, доцентка, к.ю.н.;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права;

Лешкова Єлизавета – лаборантка кафедри цивільного права.

Маковій Віктор Петрович,

кандидат юридичних наук, професор, зав. кафедри цивільно-правових дисциплін інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС СТАРТАПУ ЯК СУБ'ЄКТА ІТ-ВІДНОСИН

Дослідження світового рейтингу стартапів свідчить, що в числі перших позицій знаходяться проекти, пов'язані з обробкою інформації різного роду, за допомогою нейромережових інструментів та інших розробок в сфері інформаційних технологій, які поєднують засоби моделювання та інші методи опрацювання даних різноманітної природи. Відповідним чином, в українському варіанті такого рейтингу в межах першої десятки продуктів представлені інноваційні інформаційно-технологічні проекти, які прямо або опосередковано пов'язані з використанням штучного інтелекту та (або) програмного продукту в якості засобів до вирішення задач різноспектрового характеру суспільного буття [1]. Тобто зміст стартапів безпосередньо пов'язаний з ІТ сферою, що потребує з'ясування їх природи та встановлення місця в межах даного роду правовідносин.

До природи стартапу як соціальної категорії є декілька підходів, переважна сутність яких безпосередньо відтворена у економічній площині. Зокрема, пропонується сприймати стартап в якості форми організації підприємницької діяльності, яка віднаходить розвиток у певній ідеї, плані її просування на ринку, стратегії розвитку компанії та поєднує при цьому оптимальне (обмежене) використання ресурсів [2, с. 104–105]. Першопочатківець серед дослідників та впровадження моделей стартапу Стив Бланк у своїй роботі детермінує стартап в якості тимчасової організації, яка використовується для пошуку повторюваної та масштабованої бізнес-моделі [3, с. 18]. В межах Web-ресурсу StartupRanking стартап визначений як організація з високою інноваційною компетенцією й сильною технологічною базою, яка наділена здатністю до прискореного зростання в економічному вимірі й зберігає незалежність у часі з максимальним строком реалізації до 10 років [4].

Згідно Положення щодо конкурсного відбору проектів для державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 12 грудня 2018 року № 1879, стартап визначений як проект, пов'язаний зі створенням та/або використанням винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Системно-структурний аналіз нормативних приписів зазначеного положення свідчить про сприйняття стартапу саме як різновиду проекту, який по суті є формою інноваційної діяльності, яка може бути реалізована зі створенням для цієї мети певного господарюючого суб'єкта, в межах вже існуючого господарюючого суб'єкта або ж шляхом укладення та реалізації змісту договору про спільну діяльність з відповідною інвестиційною метою.

За іншим підходом стартап сприймається як елемент національної інноваційної системи, що вирізняється відповідною правосуб'єктністю в межах зазначеного виду діяльності. При цьому стартап, як суб'єкт господарської діяльності відповідного виду, цілком ототожнюється з правосуб'єктністю фізичної особи-підприємця, приватного підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю або, навіть, структурним підрозділом певного господарюючого суб'єкта [5, с. 66–74]. Така позиція цілком узгоджується з дефініцією інноваційної діяльності як такої, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг, яка міститься у ст. 1. Закону України «Про інноваційну діяльність». Наведене визначення інноваційної діяльності вигідно вирізняється, під кутом висловленого, від змісту ст. 325 Господарського кодексу України, яка мову веде про довгострокові науково-технічні програми та науково-технічні досягнення у змісті подібної діяльності. Більше того, викладені риси стартапу як інноваційного продукту також корелюють зі змістом ст. 16 останнього нормативно-правового акту, де інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) за умови, що питома вага

(більше ніж 70 відсотків) його продукції в грошовому еквіваленті є саме інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

Оскільки інноваційний продукт у всіх його варіаціях згідно ст. 14 розглянутого закону є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, селекційного досягнення тощо), забезпечує підвищення науково-технічного і технологічного рівня, наділений новизною вищими техніко-економічними показниками, то його створення в питомій вазі в період існування інформаційного суспільства покликане відтворити відповідні здобутки саме в IT-сфері, що і пояснюється наведеною вище статистикою виникнення та розвитку стартапів. Подібне цілком слушно має бути відтворене й щодо сутності інноваційної продукції у змісті діяльності стартапів.

З позиції розгляду стартапу в якості форми підприємницької діяльності пропонується детермінація наступних його ознак: 1) висока здатність до адаптації; 2) висока вірогідність досягнення поставлених інноваційних цілей, орієнтованих на потреби ринку; 3) мінімальні витрати ресурсів з боку авторів стартапу; 4) висока швидкість реалізації проекту; 5) максимальна ефективність від реалізації проекту у контексті співвідношення здійснених затрат та отриманих вигід; 6) здатність такого проекту до масштабування шляхом його повторення та розширення; 7) короткий цикл операційної діяльності в межах проекту. При цьому передумовою до реалізації такої форми інвестиційної та підприємницької діяльності пропонується визнавати потребу у ефективному та оперативному впровадженню інноваційного проекту на противагу більш ємкому та тривалішому періоду реалізації його в межах діяльності великих корпорацій [6, с. 27].

Існує позиція, що головною ознакою стартапу серед наведених вище є його інноваційність та новизна, які ототожнюються у сенсі здійснення підприємницької діяльності в певній сфері суспільного буття [7, с. 16]. Вочевидь, з огляду на викладене така думка має бути цілком підтриманою, однак з такими зауваженнями. Інноваційність

як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг, відображає родову рису й решти форм інноваційної діяльності, про що мова йшла вище. Разом з тим, з огляду на класично сформовану структуру стартапу, перш за все, як економічної категорії, варто звернути увагу на відображені саме для цієї форми інноваційної діяльності ознаки, серед яких пріоритетними є оперативний (короткий) виробничий цикл та максимальна ефективність, яка проявляється у двох алгебраїчних показниках: 1) співвідношення витрат до отриманої вигоди (незначні витрати й максимальні вигоди); 2) висока вірогідність досягнення інноваційного результату у порівнянні з іншими формами такої діяльності.

На подовження викладеного пропонується сприймати стартап як недавно створену компанію, яка являє інноваційну форму здійснення підприємницької діяльності, що наділена обмеженими ресурсами й планує реалізувати таку правосуб'єктність на ринку [8, с. 122]. Тобто, серед іншого зосереджується увага на таких розрізняльних рисах як короткий період існування та закладення у зміст установчих документів такого виду інноваційної діяльності, що окреслює гіпотетичний характер наведеної форми інноваційності шляхом детермінації відповідної мети. Вочевидь, необхідно апелювати до такого міркування, оскільки немає потреби звужувати форму та зміст інноваційної діяльності у площині діяльності стартапу. Також визначення гіпотетичних прагнень в межах установчих документів, які стосуються комерціалізації та впровадження науково-технічних досягнень в межах стартапу, може бути доцільним тільки у випадку, коли маємо справу зі спеціальною правосуб'єктністю юридичної особи, яку уособлює розглянутий вид інноваційної діяльності. Водночас, зазначені риси мають бути цілком сприйнятими у змісті та формах, що уособлюють правосуб'єктність юридичної особи, а саме в рішеннях органів управління та договірній практиці такого стартапу як суб'єкта.

Ну, і нарешті, щодо організаційно-правової форми, то варто згадати І.М. Кучеренко, яка на підставі аналізу наявних напра-

цювань організаційно-правовою формою юридичних осіб назвала видову характеристику юридичних осіб, в основі виділення якої лежить визначена приписом законодавства сукупність певних ознак, що створюють підстави вирізняти одну юридичну особу від іншої у зовнішньому прояві. При цьому до істотних ознак, які відмежовують різні організаційно-правові форми, вона відносить наявність чи відсутність об'єкта права власності засновників та вид відповідальності або право учасників на отримання майна після ліквідації юридичної особи й покладення на таких майнових обов'язків. При цьому мета, вид, способи здійснення мети, особливості формування та розпорядження майном юридичної особи, на її думку, ні в якому разі не можуть братись за ознаку виділення тієї чи іншої організаційно-правової форми як такої, що за своєю сутністю не є цивільно-правовими. Вказане узгоджується з думкою, що окремі ознаки юридичних осіб характеризують їх організаційно-правову форму, а окремі – відображають специфіку їх діяльності [9, с. 12–16]. Разом з тим, пропонується виділення три організаційно-правові форми стартапу як різновиду інноваційної діяльності: ФОП, приватне підприємство, товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Вочевидь, з урахуванням викладеного, коректніше буде сприймати такі форми саме як види стартапу, а не організаційно-правові форми юридичної особи. Разом з тим, необхідно розширити такий перелік, однак з огляду на природу решти організаційно-правових форм юридичних осіб та особливостей прояву проаналізованих вище ознак стартапу.

Викладене надало можливість, детермінувати стартап в якості однієї з форм інноваційної діяльності, для якої вирізняльними є риси оперативного виробничого циклу та максимальної ефективності (співвідношення витрат до отриманої вигоди, висока вірогідність досягнення інноваційного результату у порівнянні з іншими формами такої діяльності). Стартап як суб'єкт ІТ-правовідносин може бути представлений ФОП або юридичною особою, яка за організаційно-правовою формою у повній мірі відповідає наведеним ознакам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Startup Ranking, 2025. URL: <https://www.startupranking.com/what-is-a-startup>.
2. Оксенюк К.І. Розвиток стартапів в Україні. *Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 16 (63). Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. С. 102–107.
3. Blank S., 2013. The startup. Owner's manual, translation from English. Moscow: Alpina Publisher, 485 p.
4. What is a startup? URL: <https://www.startupranking.com>
5. Учасники національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: монографія. За заг. ред. С.В. Глібка, Ю.В. Георгієвського. Харків: Право, 2018. 270 с.
6. Корнух О.В., Маханько Л.В. Стартап як прогресивна форма інноваційного підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 23. С. 26–30.
7. Зеліско А., Соломка Т. Стартап-компанії в Україні: правове підґрунтя. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: збірник наукових статей*. 2021. № 57. С. 13–25.
8. Чазов Є. Стартап як нова форма ведення бізнесу. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2013. № 52. С. 122–128.
9. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. 328 с.

Омельчук Олександр Сергійович,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДЕЙТИНГ-ПЛАТФОРМАХ

Розвиток інформаційних технологій, значні досягнення сучасної науки й техніки, перетворення інформації у найдорожчий товар зумовили цифровізацію суспільних відносин. Результатом такої цифровізації стала трансформація суспільства, основою якого є глобальна мережа «Інтернет» [1, с. 45].

Перманентний розвиток технологій і засобів комунікації створює нові можливості самовираження в мережі Інтернет. Поряд з цим така тенденція зумовлює необхідність регулювання, щоб

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
Харитонов Євген Олегович ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ	6
Булеца Сібілла Богданівна ЦИФРОВІ АВАТАРИ: ОБ'ЄКТИ ЧИ СУБ'ЄКТИ ПРИВАТНОГО ПРАВА	10
Голубєва Неллі Юрївна РОЗВИТОК CROSS BORDER E-COMMERCE В УКРАЇНІ	16
Давидова Ірина Віталівна ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ УКЛАДАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ	20
Менджул Марія Василівна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	24
Самойленко Георгій Валерійович ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ	27
Сафончик Оксана Іванівна ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШЛЯХИХ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИФРОВУ ДОБУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	31
Харитонova Олена Іванівна БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ РОЗУМІННЯ «ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ»	35
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІТ КОМПАНІЙ	40
Василевська Надія Станіславівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	43
Галупова Лариса Ігорівна КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	47
Калітенко Оксана Михайлівна ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС У ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХ	52
Кривенко Юлія Василівна ДО ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ РЕЧІ	55
Маковій Віктор Петрович ПРАВОВИЙ СТАТУС СТАРТАПУ ЯК СУБ'ЄКТА ІТ-ВІДНОСИН	59
Омельчук Олександр Сергійович ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДЕЙТИНГ-ПЛАТФОРМАХ	64

Резніченко Семен Васильович НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ АВТОБУСАМИ	67
Святошнюк Арина Леонідівна ЗМІСТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.	73
Спасова Катерина Іванівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.	75
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АВТОНОМНИХ СИСТЕМ У ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ.	78
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	81
Кірсанов Олексій Володимирович ВЕРИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ КАРТ КЛІЄНТА	85
Коштура Богдан Вячеславович ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК УЧАСНИК ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ	87
Романовський Денис Сергійович ІТ ПРАВА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	91
Рябченко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	95
Балик Даша Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ РЕЧІ	99
Білошкурський Микола Миколайович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІГРОВОЇ ОНЛАЙН-РЕЧІ НА ПРИКЛАДІ СЕРВІСУ STEAM	104
Забудько Анастасія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ	111
Костенко Олександр Сергійович АВТОРСЬКІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ	115
Мурашева Катерина Василівна ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА ЇХ ЗАХИСТ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ В УМОВАХ КІБЕРЗАГРОЗ.	119
Рогожа Валерія Василівна РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КІБЕРБЕЗПЕЦІ: ЗАХИСТ ЧИ ЗАГРОЗА?	124
Фасій Анастасія Володимирівна ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.	128
ВИСНОВКИ	132

Наукове видання

ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського круглого столу

Одеса,
12 квітня 2025 року

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора Євгенія Харитонова,
кандидатки юридичних наук, доцентки Юлії Кривенко

Упорядники-укладачі
Юлія Кривенко, Єлизавета Лешкова

Електронне видання

Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 8,0.
Зам. № 2505-05.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net